

23.01

NIEDZIELA, GODZ. 19.30, SALA GŁÓWNA

Recital organowy Paula Jacobsa

Paul Jacobs – organy

Program

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

Koncert organowy F-dur op. 4 nr 4 [14']

John Weaver (1937–2021)

Fantasia for Organ [10']

César Franck (1822–1890)

Prélude, Fugue et Variation op. 18 [11']

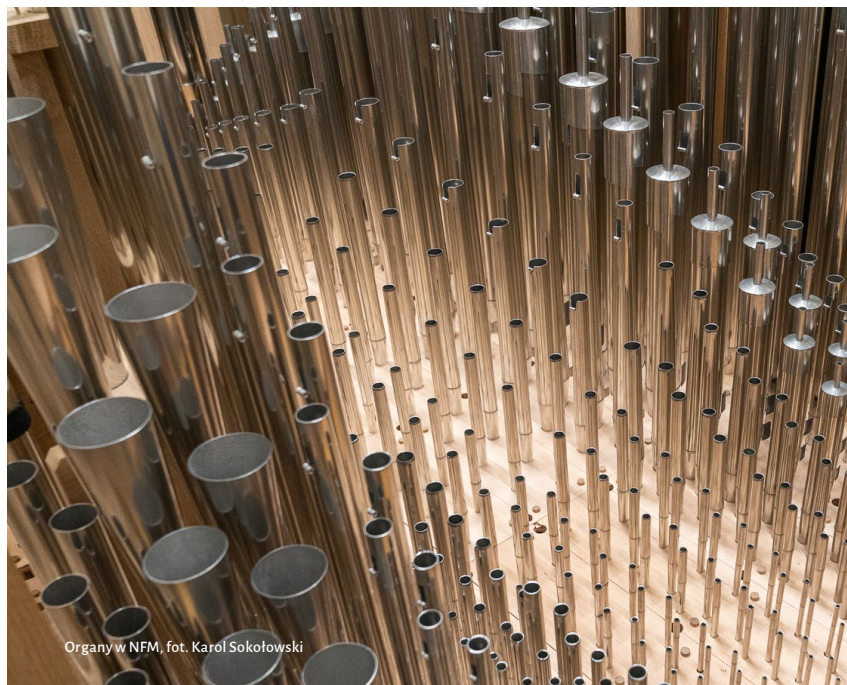
Dudley Buck (1839–1909)

Concert Variations on 'The Star-Spangled Banner' op. 23 [10']

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Arioso z kantaty Ich steh mit einem Fuß im Grabe BWV 156 (oprac. Diane Bish) [4']

Preludium i Fuga D-dur BWV 532 [10']

Organy w NFM, fot. Karol Sokołowski

Barokowe brzmienia kompozycji Johanna Sebastiana Bacha oraz Geoga Friedricha Händla, romantyczne dźwięki dzieł Césara Francka i Dudleya Bucka, a także bliższe współczesności barwy fantazji Johna Weavera wypełnią recital solowy charyzmatycznego organisty Paula Jacobsa w Sali Głównej Narodowego Forum Muzyki. Podczas niedzielnego wieczoru pierwszy, a zarazem jedyny organista w historii, który zdobył nagrodę Grammy, przeprowadzi słuchaczy poprzez rozmaite epoki, przybliżając spuściznę literatury organowej legendarnych twórców.

Koncert organowy F-dur op. 4 nr 4, skomponowany został przez Geoga Friedricha Händla wiosną 1735 roku w Londynie, parę lat po przyjęciu przez kompozytora obywatelstwa Wielkiej Brytanii, pod którego aktem nadania podpis złożył król Jerzy I Hanowerski. Działalność Händla w Anglii wiązała się w głównej mierze z tworzeniem wykonywanych między innymi podczas królewskich uroczystości licznych hymnów (ang. *anthems*), oratoriów oraz oper. *Zadok the Priest* – jeden z hymnów przeznaczonych na koronację króla Jerzego II Hanowerskiego w 1727 roku – towarzyszy każdej kolejnej uroczystości koronacyjnej monarchów brytyjskich, co podkreśla wyjątkowe znaczenie Händla w kulturze anglosaskiej. Jednak prócz działalności kompozytorskiej należy wyeksponować jego aktywność w roli organisty. Regularnie występował on w roli solisty z improwizacjami organowymi pomiędzy głównymi częściami oratoriów swojego autorstwa. *Koncert organowy F-dur* op. 4 nr 4 należy właśnie do cyklu sześciu tego typu utworów, powstałych na wzór interludium wykonywanych w przerwach podczas koncertów z dziełami artysty w prestiżowym Covent Garden. Są to pierwsze kompozycje w tym stylu przeznaczone na organy, które stały się wzorem dla późniejszych twórców literatury muzycznej na ten instrument.

Niemal równoległe z twórczością Händla rozwijała się także działalność artystyczna Johanna Sebastiana Bacha. Paul Jacobs przybliży jedno z najbardziej znaczących dla epoki baroku gatunków, silnie ugruntowanych w historii muzyki poprzez niezrównanego mistrza polifonii muzycznej. *Preludium i Fuga D-dur* BWV 532 – dzieło przeznaczone na organy skomponowane zostało prawdopodobnie około 1710 roku, po objęciu przez kompozytora stanowiska na dworze księcia Wilhelma Ernsta w Weimarze. W tym okresie powstało także wiele innych, równie znaczących utworów organowych Bacha, który szczególnie koncentrował się w owym czasie na tym instrumencie. *Ich steh mit einem Fuß im Grabe* BWV 156 reprezentuje równie istotny gatunek w twórczości lipskiego kantora – kantatę; utworów tego typu na przestrzeni całego swojego życia stworzył ponad dwieście, doprowadzając formę do prawdziwego rozkwitu, a zarazem ustalając jej doskonały wzorzec. Liryczne *Arioso*, stanowiące bodajże jej najbardziej rozpoznawalny fragment i przeznaczone pierwotnie na obsadę wokalnie-instrumentalną, zabrzmia tym razem za sprawą monumentalnych organów.

Z biegiem lat literatura organowa nie traciła na popularności, z chęcią sięgały po nią kolejne pokolenia młodych artystów, ale i cieszących się uznaniem kompozytorów, jak chociażby prężnie działający w epoce romantyzmu César Franck – знамениy instrumentalista oraz improwizator. Co ciekawe, *Prélude, Fugue et Variation* op. 18 to dzieło dedykowane Camille'owi Saint-Saënsowi, również cenionemu organiście. Utwór należy do zbioru *Six pièces* utworzonego około 1860 roku. Jego skomponowanie postrzegane było wówczas jako szczególne osiągnięcie na polu literatury organowej. Ferenc Liszt – przyjaciel, a zarazem mistrz Francka – określił je godnymi „miejsca obok arcydzieła Bacha”. Od 1858 roku Franck działał jako organista w Bazylice Sainte Clotilde w Paryżu, równocześnie wykładając w paryskim konserwatorium jako profesor organów oraz istotnej w kontekście nauki gry na tym instrumencie improwizacji. Posiadał więc szerokie spektrum narzędzi, niewątpliwie mających wpływ na jego styl kompozytorski tak od strony teoretycznej, jak i praktycznej. Kompozycja zawiera subtelne, melancholijne preludium ze śpiewną linią melodyczną typową dla muzyki romantycznej, wyrazistą fugę oraz wariacje poddające modyfikacjom materiał z jej początku.

Podczas koncertu zabrzmiały również dzieła mniej znanych twórców – Dudleya Bucka oraz Johna Weavera. Pierwszy z nich zastąpił głównie skomponowaniem podniosłego w wyrazie utworu organowego *Concert Variations on 'The Star-Span-gled Banner'* op. 23, opierającego się na materiale muzycznym hymnu narodowego Stanów Zjednoczonych. Kompozycja ta składa się z sześciu ogniw – tematu, czterech pomysłowych wariacji oraz wieńczącej go fughetty. Weaver był z kolei profesorem, a prywatnie także mentorem Paula Jacobsa. Fantazja na organy jego autorstwa jest pełna jednocześnie monumentalnego brzmienia i medytacyjnego mistycyzmu. Utwór powstał w 1977 roku, dokładnie wtedy, gdy urodził się Jacobs. Tym razem zabrzmiał on jako hołd dla zmarłego w zeszłym roku inspirującego twórcy i pedagoga kolejnych pokoleń organistów.

Marcelina Werner-Śliwowska

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

